

**Stanowisko
w sprawie wniosku
Komisji dotyczącego roślin
produkowanych przy użyciu
niektórych nowych technik
genomowych (NGT) i
wytworzonej z nich żywności
oraz paszy zmieniającego
rozporządzenie (UE) 2017/625**

16 października 2023 r.

Uwagi ogólne

1) Innowacje w sektorze hodowli roślin należą do dzwigni, które umożliwią europejskiemu sektorowi rolnemu udane przejście na bardziej odporne i zrównoważone praktyki rolne. Wniosek legislacyjny ma na celu przyczynienie się do realizacji celów strategii „od pola do stołu” i różnorodności biologicznej, jak większa odporność na szkodniki, tolerancja na zmiany klimatu i stres środowiskowy oraz większa wydajność gospodarki substancjami odżywczymi i wodą, a także sekwestracja dwutlenku węgla. Powinien on wspierać europejskich rolników we wszystkich sektorach i regionach w odpowiedzialnej, bardziej zrównoważonej produkcji przy równoczesnym łagodzeniu skutków zmian klimatu i zapewnieniu bezpieczeństwa żywnościowego i przystępności cenowej żywności w Unii i poza jej granicami. Niemniej jednak nowe techniki hodowli (NBT, z ang. new breeding techniques) nie są uniwersalnym rozwiązaniem i nie mogą zastąpić dalszego rozwoju i całościowej optymalizacji systemów rolnych.

2) Nowe techniki hodowli różnią się od starych, konwencjonalnych technik selekcji roślin, gdyż są bardziej precyzyjne, tańsze i pozwalają przyspieszyć programy selekcji odmian. NBT są dodatkowym narzędziem w zestawie, dzięki któremu hodowcy mogą szybciej wprowadzić lepsze odmiany roślin do obrotu, pomagając w ten sposób europejskim rolnikom poradzić sobie z wyzwaniami wywołanymi przez postępujące zmiany klimatu i wynikającą z nich stagnację plonów oraz pojawienie się nowych szkodników i chorób. Rośliny uzyskane za pomocą NBT pewnych kategorii są podobne do roślin uzyskanych w sposób naturalny lub w ramach hodowli konwencjonalnej, a różnice te są niewykrywalne po zakończeniu hodowli. Sektor publiczny i prywatny muszą wspierać komunikację podnoszącą poziom akceptacji i zaufania konsumentów do nowych, nowoczesnych technik hodowli.

3) W wielu krajach na całym świecie już trwa przegląd przepisów, by poprzez regulację i traktowanie produktów powstałych z pewnych roślin NBT tak jak produktów konwencjonalnych, dać hodowcom dostęp do tych technik. Dlatego też trzeba koniecznie uwzględnić postępy naukowe i przewidzieć rozwój tych odmian roślin w Unii Europejskiej bez uszczerbku dla konkurencji na arenie międzynarodowej. W najbliższej przyszłości UE będzie importować produkty wytworzone z roślin NBT, dlatego też bardzo potrzebujemy rozporządzenia UE w sprawie produktów NBT. UE potrzebuje solidnych, proporcjonalnych i opartych na dowodach naukowych ram regulacyjnych dla roślin NBT. Copa i Cogeca są zadowolone, gdyż Komisja pragnie wyjaśnić status NBT w swoim wniosku i w końcu podjąć debatę na temat sposobów dostępu do tych technik. Copa i Cogeca naciskają, aby wniosek ustawodawczy opierał się na solidnych podstawach naukowych, a nie na

arbitralnie narzuconych ograniczeniach.

4) Copa i Cogeca popierają podejście Komisji wyrażone we wniosku, zgodnie z którym pewne NBT i rośliny uzyskane przy zastosowaniu NBT kategorii 1 i wytworzone z nich produkty są wyłączone z unijnych przepisów dotyczących GMO. Jest to rozsądne rozwiązanie.

5) Copa i Cogeca chcą, by rozporządzenie w sprawie roślin NBT pozwoliło na realizację następujących celów:

a) Musi zapewnić, że nie dojdzie do outsourcingu badań naukowych, rozwoju i innowacyjnych projektów dotyczących NBT poza UE, a publiczne instytucje badawcze utrzymają dostęp do tych nowych technik i inwestycji.

b) Musi zagwarantować europejskim rolnikom bezpieczny i konkurencyjny dostęp do innowacji w zakresie odmian roślin, by mogli sprostać podwójnemu wyzwaniu jakim jest zapewnienie niezależności żywnościowej w Europie i zwalczanie globalnego ocieplenia.

c) We wszystkich sektorach muszą obowiązywać jednolite definicje, bez względu na to, czy odnoszą się one do norm czy do jakości produkcji.

d) Musi zapobiec zakłóceniom w UE, a także między produktami UE i importowanymi, mimo braku technicznych możliwości wykrycia techniki, przy wykorzystaniu której uzyskano produkty rolne. Przepisy powinny być spójne z ustawodawstwem krajów trzecich i nie mogą prowadzić do dodatkowego obciążenia biurokratycznego, powstania znaczących różnic w produktach czy wystąpienia zakłóceń rynkowych. Rozbieżne ustawodawstwo nie może stawiać UE w niekorzystnej sytuacji.

e) Musi zapewnić, że wymagane reguły dotyczące identyfikowalności będą odpowiednie, by rolnicy oraz łańcuch żywnościowy mieli dostęp do właściwego poziomu informacji. Reguły te muszą obowiązywać również produkty importowane.

6) Przepisy dotyczące materiału rozmnożeniowego roślin i leśnego materiału rozmnożeniowego są ściśle powiązane z przepisami w zakresie NGT. Sam wniosek dotyczący rozporządzenia w sprawie roślin NGT nie wystarczy, by dać europejskim rolnikom dostęp do poprawionego materiału rozmnożeniowego roślin i leśnego materiału rozmnożeniowego (PRM/FRM). Aby móc być wprowadzony na unijny rynek jako odmiana, roślinny i leśny materiał rozmnożeniowy musi być testowany, certyfikowany i zarejestrowany zgodnie z obejmującym go rozporządzeniem.

7) Copa i Cogeca proponują stosowanie terminu „nowe, nowoczesne techniki hodowli” (zamiast „nowe techniki genomowe”, który jest lepiej dosto-

sowane do prawa obejmującego innowacje w sektorze hodowli roślin, który wyklucza transgenezę.

Uwagi szczegółowe

1) Copa i Cogeca popierają następujące elementy wniosku:

a) Zakres i klasyfikacja - Zakres (z wykluczeniem transgenezy) i klasyfikacja roślin NGT w podziale na dwie kategorie w oparciu o solidne podstawy naukowe pod warunkiem zapewnienia pewności prawa i harmonizacji dla roślin NBT kategorii 1 w całej UE. Copa i Cogeca popierają przekazanie Komisji uprawnień do dostosowania kryteriów równowagi w miarę postępów naukowych i technicznych, a także rozszerzenia wykazu dozwolonych modyfikacji uznanych za występujące naturalnie lub możliwe do uzyskania w ramach konwencjonalnej hodowli.

b) Procedura - Procedura weryfikacyjna roślin NBT kategorii 1 przeprowadzana przez krajowe organy właściwe musi opierać się na dowodach naukowych i być przewidywalna. Dodatkowo nie może wiązać się z wysokimi kosztami, jeśli zostanie złożonych dużo więcej wniosków dotyczących roślin z powyższej kategorii, gdyż mogłoby to wykluczyć drobnych hodowców z rynku.

c) Związek z PRM/FRM - Wykaz materiału rozmnożeniowego roślin i leśnego materiału rozmnożeniowego NBT kategorii 1 zgodnie z przepisami dotyczącymi PRM/FRM. Nowe odmiany roślin muszą być źródłem dodatkowych korzyści wykraczających poza te obecne w istniejących odmianach roślin, jak stabilniejsza produkcja rolna w zmiennych warunkach. Świadomość, że odmiany te zostały sprawdzone i ocenione w oparciu o już ustanowione kryteria jest formą gwarancji dla rolników. Wzmoczone sprawdzanie odmian roślin pod względem zrównoważoności przy jednoczesnym utrzymaniu obecnego poziomu produkcji wpływa na poprawę zrównoważoności systemu rolno-spożywczego (zob. stanowisko w sprawie PRM SEM(23)04037).

d) Baza danych nasion zapewniająca przejrzystość w całym łańcuchu - Przejrzystość będzie zapewniona w wystarczającym stopniu poprzez stworzenie publicznej bazy danych roślin NBT kategorii 1. To rolnicy są konsumentami odmian nasion i podejmują decyzje co do ich wyboru w oparciu o krajowy wykaz odmian lub wspólny katalog odmian UE.

e) Silny jednolity rynek - Zakaz opt-outu (rezygnacji) oraz zapewnienie swobodnego przepływu roślin NBT obydwu kategorii. Opt-out zaszkodziłby jednolitemu rynkowi UE i byłby sprzeczny z celem harmonizacji przepisów w zakresie materiału roz-

mnożeniowego roślin i leśnego materiału rozmnożeniowego.

f) Zachęty dla MŚP - Popieramy zachęty prawne dla MŚP, zwłaszcza w mniejszych sektorach, jak rośliny ozdobne.

2) Copa i Cogeca proponują Komisji następujące poprawki:

a) Rośliny NBT kategorii 1 - Kryteria zaproponowane w załączniku I muszą zostać zaakceptowane przez znaczną większość konsumentów w UE. Jeśli jednak kryteria nie zostaną uzupełnione, tak by uwzględniały cechy genetyczne każdego gatunku roślin (np. gatunki poliploidalne) oraz cechy kontrolowane przez wiele genów, jak plony, tolerancja suszy czy kwestie związane ze zdrowiem publicznym¹, trudno będzie wprowadzać rośliny NBT kategorii 1 do obrotu we wszystkich sektorach rolno-spożywczych.² O zmian genetycznych powinno opierać się na genomie haploidalnym.

b) Przejrzystość i wolność wyboru - umieszczanie oznaczeń na opakowaniach odmian NBT kategorii 1 nie ma znaczenia dla konsumentów końcowych. Będzie to źródłem dodatkowych kosztów, które trzeba będzie rozłożyć w łańcuchu dostaw i które niepotrzebnie doprowadzą do wzrostu kosztów materiału rozmnożeniowego roślin i leśnego materiału rozmnożeniowego. Ponieważ rośliny kategorii 1 nie da się odróżnić od roślin uzyskanych za pomocą konwencjonalnych technik hodowli, rośliny NBT kategorii 1 muszą podlegać tym samym przepisom co rośliny konwencjonalne. Trzeba usunąć zapisy dotyczące znaku „NGT kat. 1” umieszczanego na opakowaniach nasion. Informacje na temat materiału rozmnożeniowego roślin NBT kategorii 1 muszą być łatwo dostępne dla rolników na poziomie oficjalnego wspólnego katalogu UE i krajowego wykazu odmian w celu zapewnienia przejrzystości oraz wolności wyboru rolnikom. Ponieważ nie można odróżnić roślin kategorii 1 od roślin uzyskanych za pomocą konwencjonalnych technik hodowli oznaczenia na żywności, paszy lub innych produktach uzyskanych z roślin NBT kategorii 1 wprowadzałyby konsumentów w błąd, a co za tym idzie naruszały rozporządzenie w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności. Ponadto jeśli oznakowany produkt niczym się nie różni, egzekwowanie oznakowania byłoby niemożliwe. Prowadzenie dokumentacji zawsze pociąga za sobą koszty finansowe i koszty związane z zasobami ludzkimi, które zostaną przesunięte na niższe ogniwa łańcucha, czyli na producenta pierwotnego. Koszty muszą być zawsze proporcjonalne do korzyści i wartości, jakie przynoszą.

c) Odmiany tolerujące herbicydy - Zaproponowane kryteria zrównoważoności, które zachęcają do stosowania roślin NBT kategorii 2 są sprzeczne z cechami zrównoważoności, zrównoważoną wartością

¹ Uzyskanie bezglutenowej pszenicy wymaga na przykład interwencji w 36 genach.

gospodarczą i użytkową oraz rozporządzeniem w sprawie materiału rozmnożeniowego roślin. Geny odporności na herbicydy występują w przyrodzie. Rośliny, które zdobyły odporność na herbicydy w wyniku intencjonalnych zabiegów hodowlanych, pozwalają zmniejszyć zużycie herbicydów, jeśli są prawidłowo wykorzystywane. Cecha ta nie powinna zostać uznana za niezrównoważoną. Copa i Cogeca wzywają do harmonizacji kryteriów zrównoważoności wymienionych w załączniku III między rozporządzeniami w sprawie nowych technik genomowych i materiału rozmnożeniowego roślin.

d) Współistnienie - Wniosek nie spełnia oczekiwań co do pełnej harmonizacji unijnych zasad współistnienia roślin NBT kategorii 2. Podejście to wywoła brak pewności prawa, a także będzie sprzeczne z podstawową zasadą równych warunków konkurencji, obowiązującą w UE. Trzeba koniecznie odnieść się do tych środków w aktualnie omawianym rozporządzeniu, gdyż w przeciwnym wypadku bez potrzeby przedłużyłoby to okres braku pewności prawa podmiotów gospodarczych. Poniższe punkty są bardzo ważne w odniesieniu do obowiązku przedstawienia dowodów, tego, kto jest za to odpowiedzialny, wymagań dotyczących oznaczania, praktycznej tolerancji i wartości podstawowych na poszczególnych etapach łańcucha produkcji.

e) Sformułowanie „pula genetycznej hodowców”, o której mowa w art. 3 ust. 6 wniosku powinno zostać zastąpione bardziej odpowiednim terminem „pula genetyczna do celów hodowlanych”.

f) Testowanie roślin NBT1 w laboratorium - Biorąc pod uwagę, że obecnie procedura testowania roślin NBT kat. 1 podlega dyrektywie GMO, Copa i Cogeca wnoszą o odstępstwo od przepisów GMO dotyczących testowania roślin NBT kat. 1 w laboratorium w celu przyspieszenia dostępu europejskich rolników do stosowania odmian o lepszej wydajności.

3) Copa i Cogeca wzywają współprawodawców do szybkiego przyjęcia wniosku Komisji z kilkoma poprawkami.

wyznaczonego na 2026 rok.

2) Swobodny dostęp do puli genów - Copa i Cogeca, oprócz wniosków dotyczących materiału rozmnożeniowego roślin, leśnego materiału rozmnożeniowego i nowych technik genomicznych, wzywają do przyjęcia jasnych ram prawnych regulujących patenty i ochronę praw hodowców roślin. Copa i Cogeca chcą utrzymania systemu prawa do ochrony odmian roślin (PVR) i Międzynarodowego Związku Ochrony Nowych Odmian Roślin (UPOV), w ramach którego rozprzestrzenianie odmiany, uprawa, zbiór i dalsza hodowla odmiany są darmowe, co pobudza innowacje i rozwój z korzyścią dla społeczeństwa, rolników i hodowców. Copa i Cogeca wnoszą o wyłączenie z możliwości patentowania roślin, genów i cech genetycznych, które występują w naturze lub które można uzyskać za pomocą konwencjonalnych technik hodowlanych.

Pozostałe uwagi na temat komunikatu „Zagwarantowanie odpornej i zrównoważonej gospodarki zasobami naturalnymi w UE” (zob. COM(2023)410 final - str. 9)

1) Patenty - Copa i Cogeca wezmą udział w analizie Komisji dotyczącej patentowania roślin i powiązanych licencji oraz praktyk w zakresie przejrzystości i ich wpływu na hodowlę roślin, dostęp hodowców do materiału genetycznego oraz technik, a także dostępności nasion dla rolników i koncentrację rynku. Copa i Cogeca apelują o dotrzymanie terminu

CHRISTOPH

CH111-36002

copa*cogeca

european farmers

european agri-cooperatives

61, Rue de Trèves
B - 1040 Bruxelles

Telephone 00 32 (0) 2 287 27 11
Telefax 00 32 (0) 2 287 27 00

www.copa-cogeca.eu

Copa i Cogeca to zjednoczony głos rolników i spółdzielni rolniczych w UE. Wspólnie zapewniają, że rolnictwo UE jest zrównoważone, innowacyjne i konkurencyjne, gwarantując bezpieczeństwo żywnościowe pół miliarda ludzi w całej Europie. Copa reprezentuje ponad 22 miliony rolników i ich rodzin, podczas gdy Cogeca reprezentuje interesy 22 000 spółdzielni rolniczych. Mają 66 organizacji członkowskich z państw członkowskich UE.